

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se.

Remissyttrande

Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad

Er ref: Ju2023/01112

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 9 000 små, medelstora och stora företag med nära 250 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel tackar för möjligheten att yttra sig över Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad.

Svensk Handel välkomnar förslaget syfte att främja en hållbar konsumtion då det är viktigt att minska miljö- och klimatpåverkan från konsumtionen genom att reparera fler varor samt underlätta för konsumenterna att fatta välgrundade beslut. Dessutom är det viktigt att minska avfallsmängderna genom ett effektivt nyttjande av resurser.

Vidare tolkar Svensk Handel det som att förslaget har som syfte att få konsumenter att förhoppningsvis känna sig ytterligare motiverade att välja reparation. Detta är inte alltid fallet. En undersökning om konsumentbeteende vid händelse av en trasig produkt gjord av HUI Research AB¹ på beställning av Svensk Handel under december 2021 och januari 2022 visar:

- Att 41 % av konsumenterna köpte en ny vara vid sitt senaste fall av en trasig vara.
- Att 31 % av konsumenterna reklamerade varan.
- Att 16 % av konsumenterna reparerade varan.
- Att endast 20 % föredrar att själva reparera varor som går sönder.
- Att mer än 50 % av konsumenterna inte är villiga att betala mer än 10 % av priset på varan för reparationstjänsten.

Utöver detta visar en studie av den tyska miljömyndigheten² att en tredjedel av produkterna kasseras av

¹ HUI fick uppdrag av Svensk Handel att undersöka konsumenters inställningar vad gäller rätten att få en produkt reparerad. Enkäten omfattar ett urval om 1 010 respondenter. Urvalet är riksrepresentativt med avseende på ålder, kön och region.

² [Lifetime of electrical appliances becoming shorter and shorter | Umweltbundesamt](#)

konsumenterna medan de fortfarande fungerar. Konsumenterna vill att tillverkarna tvingas underlätta möjligheten till reparationer, men inte om det innebär att de behöver betala mer för produkterna.³ Dessa trender kan inte endast ändras med lagstiftning utan det är viktigt att få till en bra blandning av åtgärder, även frivilliga initiativ från näringslivet. Att endast förlita sig på obligatoriska krav skulle potentiellt leda till högre priser och ineffektivitet utan att bidra till de faktiska målen för den hållbara gröna omställningen.

Företagen gör stora satsningar för att underlätta och informera konsumenterna om valmöjligheter och utbud och bidrar därmed till att nå nationella klimat- och miljömål samt till att genomföra Agenda 2030. Förslaget bör utformas så att aktörer stimuleras till innovation för att ta fram miljömässigt hållbara produkter. Incitament är nödvändiga för att etablera en cirkulär ekonomi och sådana bör finnas för både företag och konsumenter, till exempel ekonomiska incitament som gör reparationer billigare t.ex. momsänkningar, reparationskuponger, sänkta skatter gällande tjänster och arbetskraft. Detta med tanke på att 64 % av konsumenterna kräver en ny vara framför reparation⁴. Därför behövs fler åtgärder för att göra reparationer till det mest attraktiva alternativet för konsumenter och företag. För en del av detta behövs även lösningar som adresserar den ökande kompetensbristen vilken kan leda till att uppsvinget för reparationssektorn uteblir på grund av bristen på lämpligt utbildad personal. Resultatet av detta skulle kunna bli att varor behöver skickas till tjänsteleverantörer utanför EU för reparation, vilket skulle ha en betydande negativ inverkan på hållbarhetsaspekten av en reparation.

Då förslaget är en del av ett paket med förslag på lagstiftning som syftar att främja hållbar konsumtion som till exempel *förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter*, COM(2022)142, *förslag till direktiv om mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information*, COM(2022)143 (*Empowering consumers in the green transition "ECGT"*) samt *förslag till direktiv om verifiering och kommunikation om uttryckliga miljöpåståenden*, COM(2023)166 är det viktigt att koordinering sker för att få samstämmighet för att motverka motstridiga och otydliga regler som leder till tolkningsproblem. Det finns en viss överlappning och oklarhet om hur olika pågående direktiv samverkar, till exempel kring framtida EU-poäng/index för reparerbarhet. Företag och konsumenter skulle kunna dra nytta av större tydlighet angående reparerbarhet. Detta bör göras genom *direktivet om ekodesign och förslaget till förordning om ekodesign för hållbara produkter ("ESPR")*. Nu är arbetet med en sådan poängsättning utspritt över alltför många olika förslag och det är oklart för våra medlemmar och andra intressenter vad den nuvarande statusen är, och hur detta kommer att ersätta befintliga nationella system som förutses i ECGT.

Vad gäller förslaget om ändring till konsumenträttsdirektivet (artikel 12) instämmer Svensk Handel med att säljaren i första hand ska få reparera i stället för att byta ut varan om kostnaden för utbyte är samma eller högre än reparationskostnaderna. Betonas bör dock att för vissa varor är reparationer inte det mest miljövänliga alternativet med tanke på teknikutveckling som gör att produkter blir mer klimatsmarta och energieffektiva. Den mest effektiva åtgärden för defekta produkter skiljer sig åt per produkt och konsument, till exempel när reparation förväntas ta avsevärd tid på grund av reservdelsbrist och andra utmaningar. Det är därför viktigt att ge säljare och tillverkare flexibilitet att fatta välinformerade beslut, att erbjuda reparationer eller utbyte samt ersätta defekta produkter med renoverade om möjligt. Renoverade produkter är en ny och växande affärsmodell som ger många fördelar ur en cirkulär ekonomisk synvinkel och är därmed förenligt med målen i detta förslag.

Konsumenter har redan rätt till kostnadsfri reparation i händelse av ursprungligt fel på varan i minst tre år från inköpstillfället i Sverige (minimnivå i EU är 2 år) och denna reklamationsrätt påverkas inte av eventuell garanti. Rätt till kostnadsfri reparation ska endast föreligga enligt ovan och inte om konsumenten har skadat produkten själv på grund av felaktig hantering.

Avslutningsvis anser Svensk Handel att det är mycket viktigt att se till att direktivets regler är moderna, ändamålsenliga och anpassade till den tekniska utvecklingen och till omställningen till konkurrenskraftiga företag i en cirkulär ekonomi. En väl avvägd balans måste finnas mellan intresset av ett skydd för konsumenter och näringsidkarnas möjlighet att bedriva handel med en låg administrativ börda och

³ Eurobarometer 2228/503: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228>

⁴ Commission Impact Assessment Report - SWD(2023)59

kostnad för de nya kraven. En sådan balans är viktig för en hållbar prisbild mot konsumenterna. Medlemsstater bör avstå från att lägga till ytterligare specifikationer utöver det som nämns i förslaget och vara noga med att inte förvärra problemen med överimplementering. Spridningen av nationella krav på information om hållbarhet över hela Europa har blivit en viktig fråga för gränsöverskridande handel då det tillför betydande kostnader för efterlevnad.

Sammanfattning:

- Svensk Handel välkomnar förslagets syfte men vill betona att direktivet inte bör vara mer långtgående och detaljerat än vad som är nödvändigt. Samordning med annan EU-lagstiftning krävs för att undvika motstridiga regler och tolkningsproblem.
- Svensk Handel vill betona vikten av att säkerställa att reglerna även gäller för företag som är etablerade utanför EU och som riktar sig mot europeiska konsumenter. I detta avseende bör även beaktas hur konsumenter i praktiken på ett enkelt sätt ska kunna åtnjuta sina rättigheter, till exempel i de fall en vara har sålts via en förmedlingsplattform.
- Svensk Handel anser att både företag och konsumenter bör få ekonomiska incitament.
- Svensk Handel instämmer med förslaget att tillåta leverantörer av reparationstjänster att ta betalt för reparationen och beräkna kostnaderna för reparation. En rimlig vinst bör tillåtas för att få en attraktiv affärsmodell.
- Svensk Handel anser att det är upp till tillverkaren, efter att reklamations tiden gått ut, att avgöra om den tillhandahåller en reparation på konsumentens begäran kostnadsfritt eller inte.
- Svensk Handel anser att den överlappande förpliktelsen till distributören att reparera enligt artikel 5 (2)) bör tas bort.
- Svensk Handel anser att överbelastning av konsumentinformation bör undvikas, en "need to know" princip bör tillämpas så att åtkomst av rättigheter beviljas baserat på behoven hos de olika aktörerna - B2C, B2B och B2G.
- Svensk Handel anser att lanseringen av nationella reparationsinformationsplattformar ska skjutas upp tills kommissionen har utvecklat sin nya europeiska kvalitetsstandard för reparationstjänster.

Synpunkter på utredningens förslag

Artikel 1

Svensk Handel vill påpeka att medan det föreslagna direktivet begränsar dess tillämpningsområde till produkter som köps av konsumenter, hänvisar bilaga II även till produkter som vanligtvis används i affärsverksamhet, såsom datalagring och serverprodukter med stor kapacitet, industriella kylapparater med direktförsäljningsfunktion och svetsutrustning. En tydlig skillnad måste göras mellan B2C och B2B relationer, då de senare vanligtvis regleras av särskilda avtal eller serviceavtal mellan två kommersiella enheter, vilket inkluderar reparations- och servicebehov. I linje med artikel 1 bör bilaga II ändras och B2B-produkter bör inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Artikel 2

Det bör kontrolleras om definitionen av "reparatör" är förenlig med andra rättsakter som påverkar reparationsbarheten. Den föreslagna definitionen av "reparatör" innehåller inte någon hänvisning till yrkeskvalifikationer för att garantera kvaliteten på reparationstjänsterna, vilket borde beaktas.

Digitala produktpass ("DPP") kan ha ett mervärde när det gäller att konsolidera nyckelinformation, ett utmärkt tillfälle till modernisera och digitalisera produktinformation. Dessutom ett bra verktyg för konsumenter att få tillgång till information på "need to know" nivå. DPP bör grundas på öppna och internationella standarder och vara driftskompatibla samt fungera för olika typer av intressenter och vara harmoniserade i omfattning, för B2G och B2B. De kan tillhandahålla viktig information exempelvis ge oberoende reparatörer tillgång till information om reservdelar och annan reparationsrelaterad information, men det är viktigt att inte sätta överambitiösa mål.

Artikel 4

Svensk Handel välkomnar att det europeiska reparationsinformationsformuläret endast ska presenteras på begäran enligt artikel 4. Detta är i linje med "need to know"-principen när det gäller EU-lagstiftningens obligatoriska konsumentinformation. Det ska vara frivilligt för reparatörer att använda sig av det europeiska reparationsinformationsformuläret. För vissa produkter som exempelvis en diskmaskin så måste en reparatör göra en kostnadsbedömning på plats. Det skulle vara svårt för reparatören att göra en bedömning på förhand eller så skulle reparatören få höga kostnader för att göra bedömningen på plats och sedan behöva lämna igen, vilket inte skulle bidra till en mer cirkulär ekonomi. Viktigt är att tillåta flexibilitet genom att ge konsumenten en prisklass i stället för ett fast pris eller ett snittpris i stället för ett specifikt pris. Det ska även vara möjligt att på ett enkelt sätt kunna korrigera uppenbara misstag i reparationsinformationsformuläret om till exempel kostnaden uppges vara 100 kronor i stället för 1 000 kronor. Det är viktigt att formuläret inte skapar onödiga bördor. Listan över villkor i artikel 4.4 bör inte vara en uttömmande förteckning eftersom vissa villkor kanske inte alltid är relevanta och därför inte behövs till exempel punkten (g) " Tillgången till tillfälliga ersättningsvaror under reparationstiden och eventuella kostnader för tillfälligt utbyte för konsumenten."

Artikel 5

Reparationsskyldigheten utanför den lagstadgade reklamationsrätten måste vara proportionerlig

Svensk Handel stöder att de produkter som omfattas av reparationsskyldigheten är de som omfattas av kommissionens förordning om ekodesignkrav med krav på reparerbarhet. Men samtidigt är det viktigt att olika omständigheter kan påverka när det är motiverat att hålla reservdelar tillgängliga för att kunna reparera en produkt. Exempelvis på grund av ny innovativ utveckling kanske reparation inte är det mest hållbara alternativet. I dessa fall bör tillverkarna ha möjlighet att erbjuda alternativa lösningar som exempelvis rabatt på en nyare mer hållbar version eller erbjuda en renoverad produkt. Krav på att företag tillverkar och lagrar betydande mängder reservdelar kan i vissa fall strida mot målen för den gröna omställningen med hänvisning till teknikutvecklingen, att mer energi- och materialanvändning går åt samt behov av större lagerenheter. Dessutom är det osäkert om reservdelarna kommer att användas eller måste förstöras. Svensk Handel tror att renoverade varor kan spela en nyckelroll på vägen mot en helt cirkulär EU-ekonomi. Renoverade varor har ofta både logistik-, kundupplevelse- och hållbarhetsfördelar. Till exempel kan de omedelbart lämnas över till en kund, vilket minimerar transporter och logistiska utsläpp i samband med reparation. Under vissa förutsättningar bör det vara möjligt att ersätta den defekta produkten med en renoverad produkt och det bör då anses likvärdigt med reparation såväl som utbyte. Detta ger också möjlighet för nya aktörer att växa fram och som resultat skapa nya jobbtillfällen.

Det är viktigt att ha i åtanke att Kommissionens konsekvensanalys bekräftar att 96 % av defekterna upptäcks under de första två åren från köpet.⁵ Svensk Handel anser därför att reparationsskyldigheten bör vara tidsbegränsad så att konsumenterna inte får en obegränsad rätt till reparation vilket skulle vara oproportionerligt. En generell begränsning av reparationsskyldigheten till ett visst antal år från inköpstillfället eller beroende på produkt, skulle vara mer lämpligt. En förlängd reklamationsrätt bör vara begränsad till den reparerade delen annars kan det bli oproportionerligt för det fall en liten reparation på en komponent startar en helt ny förlängd reklamationsrätt för en hel produkt.

Förslaget bör inkludera "ekonomiskt" omöjligt som en laglig grund för att vägra reparation i fall där kostnaderna för reparation är högre än inköpsvärdet. I fallet där en tillverkare inte skulle tillåtas att debitera konsumenterna för reparation skulle det innebära högre kostnader för tillverkaren än det belopp som konsumenten betalat för produkten vilket inte är ekonomiskt hållbart. Det skulle också vara orättvist samt även kanske leda till missbruk, om en tillverkare måste betala för en reparation av ett fel som orsakats av konsumentens vårdslöshet. Detta borde läggas till i artikel 5(1). Sättet som produkter används, hanteras och underhålls har stor inverkan på deras hållbarhet.

⁵ SWD(2017) 354 final.

Enligt Special Eurobarometer 5035⁶ är den vanligaste anledningen till att köpa en ny elektronisk produkt en skada på den gamla orsakad av konsumenten själv. Det är viktigt att konsumenterna följer produkternas bruksanvisningar som tillhandahålls av näringsidkaren för att förhindra skador och säkerställa lång livslängd.

I motiveringen till det föreslagna direktivet hävdas att reparationstjänster skulle kunna bli en extra intäktskälla för tillverkare och att de senare skulle få incitament att nå en överenskommelse om pris med konsumenterna för att utföra reparationstjänster. Detta förutsätter en nivå av förhandling mellan tillverkare och konsument, men i artikel 5 beaktas inte situationer där en sådan överenskommelse om pris inte kan hittas. Det bör uttryckligen anges att om konsumenten inte är villig att betala reparationspriset, kommer det att betraktas som ett återkallande av begäran om reparation och inte underlåtenhet från tillverkarens sida att uppfylla sina skyldigheter.

Säkerställ att rätten att reparera kan utövas mot alla relevanta aktörer

Allt fler EU-baserade konsumenter köper direkt från tredjelandshandlare eller via marknadsplatser eller andra förmedlingstjänster, så kallad direktimport, vilket ger konsumenterna fler valmöjligheter. Samtidigt framkommer det regelbundet att produkter köpta från tredjeländer inte alltid är förenliga med EU:s produktsäkerhets- och ansvarsregler och att konsumenternas rättigheter inte respekteras. Detta gör att dessa produkter kan säljas till lägre priser än de som erbjuds av EU-baserade återförsäljare och marknadsplatser, vilket leder till illojal konkurrens och osäkra situationer för konsumenterna då de konsumenträttsliga reglerna inte efterlevs.

Svensk Handel anser att det bör klargöras hur tredjelandstillverkare och säljare kommer att hållas ansvariga för sina reparationsanskyldigheter. Tillverkare utanför EU bör vara skyldiga att se till att deras auktoriserade representant kan uppfylla sina skyldigheter enligt detta direktiv. Detta för att säkerställa att alla konsumenter baserade i EU som köper produkter kan utöva sina rättigheter och åtnjuta konsumentskydd.

Skyldigheten för distributörer är för långtgående

Svensk Handel anser att den överlappande förpliktelsen för distributören att reparera enligt artikel 5 (2)) bör tas bort. I annan lagstiftning nämns tillverkarens representant: *"en fysisk eller juridisk person som är etablerad i unionen och som enligt skriftlig fullmakt från en tillverkare har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter, med beaktande av den sistnämndas skyldigheter enligt tillämplig harmoniserad unionslagstiftning..."*⁷

En distributör (återförsäljare) kan sälja dussintals eller hundratals olika märken och det skulle vara förenat med betydande administrativa utmaningar att alltid veta om tillverkaren fortfarande finns eller kan uppfylla sina skyldigheter enligt unionslagstiftningen. Samtidigt, när en distributör juridiskt sett blir tillverkare, kanske den inte har tillgång till relevanta reservdelar, reparationsrelaterad information, rätt kompetens och verktyg (artikel 5.3). För vissa produkter/produktgrupper är rätt kompetens vid reparationer extra viktigt eftersom det annars kan leda till direkt fara för liv och hälsa om reparationen inte kan utföras på ett fackmannamässigt sätt. Svensk Handel representerar till majoriteten små- och medelstora företag som riskerar att få orimliga krav ställda på dem om denna bestämmelse består. Reparationsanskyldigheten kan också tvinga distributörer att lagra reservdelar som kan behöva kasseras senare, vilket inte skulle bidra till en mer hållbar och cirkulär ekonomi. I det här fallet kan det vara praktiskt och juridiskt omöjligt för distributören/tillverkaren att fullgöra skyldigheten att reparera. Distributörer bör inte heller bära kostnaderna för tillverkare som undviker sina rättsliga skyldigheter. En distributör som skulle anses som tillverkar enligt artiklarna 2.4 och 5.2 skulle sannolikt inte kunna uppfylla

⁶ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228>

⁷ Marknadskontrollförordningen EU/1020/2019

sin skyldighet att informera konsumenter om deras skyldighet att reparera enligt artikel 6. En sådan skyldighet kan endast uppfyllas av tillverkaren eller dennes auktoriserade representant.

Skydd för företagshemligheter, immateriella rättigheter och tydligare ansvar vid fel vid reparation

Svensk Handel stöder delvis förslag i artikel 5(3) att ge oberoende reparatörer tillgång till reservdelar och reparationsrelaterad information och verktyg, som gör det möjligt för dem att reparera produkter på ett säkert sätt och med respekt för tillverkarens säkerhetsstandarder. Viktigt är att man i framtida produktreglering som omfattas av det föreslagna direktivet tar hänsyn till att ge tillgång till online tillgänglig reparationsrelaterad information, programuppdateringar och i förekommande fall tekniska instruktioner för att skriva ut 3D-reservdelar. Självklart ska befintlig nationell och EU-lagstiftning om dataskydd, företagshemligheter⁸ och immateriella rättigheter respekteras. Nuvarande förslag hänvisar tyvärr inte till skyddet av sådan känslig information som är avgörande för skydda och främja fortsatt forskning och utveckling av europeiska företag. Förslaget bör kompletteras med en sådan skrivning. Dessutom bör ansvarsfrågan tydliggöras, vem bär ansvaret om något blir fel vid reparationen. Detta är också något som bör kompletteras i artikel 5(3).

Inkludera rätt för företag att anvisa behöriga reparatörer

Svensk Handel anser att för vissa produkter bör säljaren ha rätten att säga till om vem som kan reparera deras produkter eftersom detta garanterar kontinuerlig kvalitet och säkerhet. Speciellt för produkter som hanterar värme, elektricitet, kemikalier, mekanisk stabilitet eller kräver lufttäthet är det viktigt att reparationer utförs under lämpliga förhållanden av kompetenta och kvalificerade reparatörer. Vissa produktgrupper kräver auktoriserade reparatörer samt testning efter att en reparation har utförts (t.ex. elektriska och elektroniska produkter som faller under lågspänningsdirektivet 2014/35/EU och direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet 2014/30/EU). Därför är det viktigt att förtydliga att inte alla reparationer kan utföras säkert och framgångsrikt av konsumenterna själva. När så är fallet bör rätten till reparation skraddarsys för att matcha med lämpliga leverantörer. Reparationsplattformen kan spela en roll i detta avseende, under förutsättning att endast de reparatörer som uppfyller den nya kvalitetsstandarderna kan registrera sig där. Lanseringen av dessa nationella reparationsinformationsplattformar bör därför skjutas upp tills kommissionen har utvecklat sin nya europeiska kvalitetsstandard för reparationstjänster. Därför är det önskvärt att kommissionen informerar om den beräknade tidslinjen för utvecklingen av denna standard för att ge intressenter ytterligare klarhet. Eftersom produkter består av många delar som kan vara farliga om de hanteras felaktigt och utgöra en risk för både reparatören och konsumenten⁹, är det viktigt att säkerställa att kvalificerade och auktoriserade fackmän kan reparera produkterna med bibehållande av deras inbyggda säkerhetsfunktioner.

Svensk Handel anser det vara viktigt att konsumenter informeras om riskerna i samband med reparationer som utförs av oberoende icke-professionella reparatörer som inte är utbildade för vissa produktgrupper. Inte bara fysisk säkerhet, utan även integritets- och cybersäkerhetsproblem bör övervägas. Särskilt när det gäller reparationer från tredje part måste tillräckliga skydd vidtas och samma överväganden bör göras för riskerna med konsumenternas egenhändiga reparationer.

Artiklarna 8 och 11

Harmoniserade och tydliga verkställighetsåtgärder är viktiga för att inte respekt för reglerna. I första hand ska man förlita sig på offentliga myndigheters ingripande. I situationer där privat verkställighet framstår som ett sekundärt alternativ måste de som har rätt att utlösa åtgärder uppfylla minimikriterier som är

⁸ DIREKTIV (EU) 2016/943 av den 8 juni 2016 om skydd mot att icke röjd know-how och företagsinformation (företagshemligheter) olagligen anskaffas, utnyttjas och röjs.

⁹ P. 132, JRC technical report, Analysis and development of a scoring system for repair and upgrade of products, 2019, available at https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC114337/jrc114337_report_repair_scoring_system_final_report_v3.2_pubsy_clean.pdf

förenliga med det nuvarande direktivet 2020/1828 om representativa åtgärder för att skydda konsumenternas kollektiva intressen.

Artikel 17

Svensk Handel vill avslutningsvis påpeka vikten av att det stadgas en rimlig tidsram för att införliva kraven som nu nämnda 24 månader samt efterfrågar att Kommissionen tar fram en vägledning, för så väl företag som myndigheter, för att säkerställa ett effektivt och likvärdigt genomförande. Skyldigheterna i detta direktiv bör lämpligen knytas till den tidpunkt då Kommissionen antagit sådan vägledning.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen för Internationella enheten, Martina Elfgren. Föredragande har varit den näringspolitiska experten Jolanda Girzl med stöd av den näringspolitiska experten Ann Christiansson och Head of Brussels office Linda Leffler-Olsson.

SVENSK HANDEL

Martina Elfgren
Enhetschef Internationell Handel

Jolanda Girzl
Näringspolitisk expert